

VAROITUS

ESMA, EPV ja EIOPA varoittavat kuluttajia virtuaalivaluuttojen riskeistä

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA), Euroopan pankkiviranomainen (EPV) ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA) (jäljempänä ”kolme Euroopan valvontaviranomaista”) varoittavat kuluttajia ns. virtuaalivaluuttojen ostamisen ja/tai hallussapidon suurista riskeistä.

Tällä hetkellä saatavissa olevat virtuaalivaluutat ovat digitaalisia arvokantajia, joita mikään keskuspankki tai viranomainen ei ole laskenut liikkeelle eikä taannut, eikä niillä ole valuutan tai rahan oikeudellista asemaa. Niihin liittyy erittäin suuri riski, eikä niiden tukena yleensä ole mitään aineellista omaisuutta; niistä ei myöskään säädetä EU:n lainsäädännössä, joten ne eivät tarjoa kuluttajalle mitään oikeudellista suojaa. Kolme Euroopan valvontaviranomaista ovat huolestuneita siitä, että yhä kasvava määrä kuluttajia ostaa virtuaalivaluuttoja varsinkin siinä oletuksessa, että virtuaalivaluuttojen arvo kasvaa edelleen, mutta olematta tietoisia siitä suuresta riskistä, että he voivat menettää näin sijoitetut rahansa.

Sellaiset virtuaalivaluutat kuin Bitcoin, Ripple, Ether ja monet muut ovat viime aikoina olleet hyvin epävakaita, mikä tarkoittaa, että niiden hinnoissa on ollut merkittävää päivittäistä vaihtelua. Esimerkiksi Bitcoinin arvo kasvoi vuonna 2017 jyrkästi noin 1 000 eurosta tammikuussa yli 16 000 euroon joulukuun puolivälissä ja laski sitten melkein 70 % eli 5 000 euroon helmikuun alkupuolella. Hiljattain sen arvo on kasvanut tuosta aallonpohjasta noin 40 %, ja nykyään sen hinta on noin 7 000 euroa. Sadan suurimman virtuaalivaluutan kokonaismarkkina-arvon sanotaan ylittävän tällä hetkellä 330 miljardia euroa maailmanlaajuisesti.

Miksi virtuaalivaluuttojen ostaminen on riski kuluttajille?

Kolme Euroopan valvontaviranomaista varoittavat kuluttajia, että virtuaalivaluuttoihin voi liittyä erittäin suuri riski ja että ne ovat tavallisesti hyvin spekulatiivisia. Jos ostat virtuaalivaluuttoja, sinun pitäisi olla tietoinen siitä, että on hyvin suuri riski, että menetät suuren osan sijoittamistasi rahoista, ehkä kaikki. Ostaessasi virtuaalivaluuttoja tai sellaisia rahoitustuotteita, jotka altistavat kuluttajan suoraan virtuaalivaluuttoille, olet alttiina useille riskeille, esimerkiksi seuraaville:

- **Huomattava hintojen epävakauden ja hintakuplan riski** – Useimpien virtuaalivaluuttojen hinnat ovat erittäin epävakaita, ja ne ovat osoittaneet selviä merkkejä hintakuplasta. Jos päätät ostaa virtuaalivaluuttoja tai sellaisia rahoitustuotteita, joiden kohde-etuutena on virtuaalivaluuttoja, sinun pitäisi olla tietoinen siitä, että voit menettää sijoittamastasi rahasta suuren osan tai jopa kaiken.

- **Suojan puuttuminen** – Siitä huolimatta, että rahanpesun torjumiseksi säädetyt EU:n vaatimukset tulevat voimaan myöhemmin vuonna 2018 ja että niitä sovelletaan lompakkopalvelujen tarjoajiin ja virtuaalivaluutan vaihtopalveluihin, virtuaalivaluuttoja ei säännellä EU-lainsäädännössä. Samoin myöskään sellaisia vaihtopörssejä, joissa virtuaalivaluuttoja kaupataan ja verkkokukkaroita käytetään virtuaalivaluuttojen hallintaan, tallettamiseen ja siirtämiseen, ei säännellä EU-lainsäädännössä. Tämä tarkoittaa, että jos ostat tai pidät hallussasi virtuaalivaluuttoja, et hyödy niistä takeista ja suojatoimenpiteistä, joita säänneltyihin rahoituspalveluihin liittyy. Jos esimerkiksi virtuaalivaluutan vaihtopalvelu tai verkkokukkaron tarjoaja menee konkurssiin, lopettaa liiketoimintansa tai joutuu kyberhyökkäyksen tai varojen kavalluksen uhriksi tai siihen kohdistetaan lainvalvontatoimena varojen takavarikointi, EU:n lainsäädäntö ei tarjoa sinulle mitään nimenomaista oikeudellista suojaa varojen menetykseltä eikä mitään takeita siitä, että saisit takaisin virtuaalivaluuttaomaisuutesi. Nämä riskit ovat jo toteutuneet monesti eri puolilla maailmaa.
- **Irtautumisvaihtoehtojen puute** – Jos päätät ostaa virtuaalivaluuttoja, on riski, että et voi pitkään aikaan myydä virtuaalivaluuttaasi tai vaihtaa sitä perinteisiin valuuttoihin kuten euroon. Siksi saatat kärsiä menetyksiä prosessissa.
- **Hintoihin liittyvä avoimuuden puute**– Virtuaalivaluuttojen hinnanmuodostus ei useinkaan ole avointa. Siksi on suuri riski, että sinulle ei anneta oikeaa ja oikeudenmukaista hintaa ostaessasi tai myydessäsi virtuaalivaluuttoja.
- **Toiminnan keskeytykset**– Joissakin virtuaalivaluutan vaihtopalveluissa on ollut vakavia toiminnan ongelmia kuten kaupankäynnin keskeytyksiä. Näiden keskeytysten aikana kuluttajat eivät ole voineet ostaa ja myydä virtuaalivaluuttoja sillä hetkellä kuin ovat aikoneet, ja he ovat menettäneet rahaa seurauksena virtuaalivaluutan hinnan vaihtelusta keskeytyksen aikana.
- **Harhaanjohtavat tiedot** – Niille kuluttajille annetut tiedot, jotka ovat halukkaita ostamaan virtuaalivaluuttoja - sikäli kuin mitään tietoja ylipäättään tarjotaan - ovat useimmiten epätäydellisiä ja vaikeita ymmärtää, eivätkä ne tuo kunnolla esiin virtuaalivaluuttojen riskejä ja voivat siksi olla harhaanjohtavia.
- **Virtuaalivaluuttojen sopimattomuus useimpiin tarkoituksiin, esimerkiksi sijoitus- tai eläkesuunnitteluun** – Virtuaalivaluuttojen huomattava epävakaus, epävarmuus niiden tulevaisuudesta sekä virtuaalivaluutan vaihtopalvelujen ja verkkokukkarojen tarjoajien epäluotettavuus tekee virtuaalivaluutoista sopimattomia useimmille kuluttajille, myös niille, jotka aikovat sijoittaa lyhyeksi ajaksi, ja varsinkin niille, joilla on pitkän tähtäyksen tavoitteita kuten säästäminen eläkkeellä oloa varten.

Mitä voit tehdä suojellaksesi itseäsi?

Jos päätät ostaa virtuaalivaluuttoja tai rahoitustuotteita, jotka altistavat sinut suoraan virtuaalivaluutoille, sinun olisi syytä ymmärtää täysin niiden ominaisuudet ja ottamasi riskit.

Sinun ei pidä sijoittaa rahaa, jota sinulla ei ole varaa menettää. Sinun olisi varmistettava, että ylläpidät riittäviä ja ajantasaisia turvajärjestelmiä niissä väliseissa ja laitteistossa, joita käytät virtuaalivaluuttoihisi käsiksi pääsemiseen tai virtuaalivaluuttojen ostamiseen, tallentamiseen tai siirtoon. Sinun on myös syytä olla tietoinen siitä, että virtuaalivaluuttojen ostaminen yritykseltä, jonka rahoituspalvelut ovat sääntelyn alaisia, ei lievennä edellä esitettyjä riskejä.

Taustatietoa

Tämä varoitus perustuu kolmen Euroopan valvontaviranomaisen perustamisasetusten 9 artiklan 3 kohtaan, ja ESMA on tätä ennen julkaissut kaksi esilouhittuja virtuaalikalikoita (Initial Coin Offerings)¹² koskevaa selontekoa marraskuussa 2017 ja EPV aiemman varoituksen kuluttajille³ ja kaksi lausuntoa⁴⁵ virtuaalivaluutoista joulukuussa 2013, heinäkuussa 2014 ja elokuussa 2016.

Virtuaalivaluuttoja on monessa muodossa. Ensimmäinen oli Bitcoin, joka tuli markkinoille vuonna 2009. Sen jälkeen on syntynyt monia muita virtuaalivaluuttoja kuten Ripple, Ether ja Litecoin. Useimmat niistä keinoitelevat hajautetun tilikirjan teknologialla, josta käytetään yleisesti myös nimitystä Blockchain⁶. Tässä varoituksessa ei käsitellä kyseistä teknologiaa eikä sen muita mahdollisia käyttötapoja.

¹ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-828_ico_statement_firms.pdf

² https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-829_ico_statement_investors.pdf

³ <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/598344/EBA+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf>

⁴ <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/657547/EBA-Op-2014-08+Opinion+on+Virtual+Currencies.pdf>

⁵ <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1547217/EBA+Opinion+on+the+Commission's+proposal+to+bring+virtual+curren+cy+entities+into+the+scope+of+4AMLD>

⁶ ESMA julkaisi raportin hajautetun tilikirjan teknologian mahdollisista käyttötavoista, eduista ja riskeistä helmikuussa 2017.